

Slovenija izgublja svetovno prvenstvo v konkurenčnosti

Četudi je Slovenija po razvitosti človeškega kapitala v svetovni špici, smo po produktivnosti kar 20 odstotkov pod evropskim povprečjem. Slabše kot bi se lahko, se odrežemo tudi pri konkurenčnosti države. V tekmi razvoja niso samo podjetja, ampak tudi države – pri čemer eni brez drugih ne morejo zmagovati. Za oboje velja, da svojo konkurenčnost vedno bolj gradijo na ljudeh.

Ob oblikovanju nove vlade si v Združenju Manager želimo konstruktivnega sodelovanja pri ključnih razvojnih vprašanjih. Zato želimo ob zahtevah in pozivih, ki v središče delovanja v naslednjih letih postavljajo finančni kapital, pozornost usmeriti tudi na drugo pomembno dimenzijo konkurenčnosti – človeški kapital. Poročilo Urada RS za makroekonomske analize in razvoj (UMAR) iz maja 2018 namreč razkriva, da sta med drugim ključna razvojna izziva Slovenije povezana tudi z demografijo in produktivnostjo.

V produktivnosti ne dosegamo niti povprečja EU

Slovenija se z 48. mestom na lestvici konkurenčnosti Svetovnega gospodarskega foruma (WEF) med 137 državami uvršča v družbo s Kostariko, Bahrainom in Mauritiusom (pred nami) ter Bolgarijo in Panamo (takoj za nami). Slovenija je sicer res napredovala za 8 mest, a Češka, ki je bila denimo še leta 2001 nekaj mest za nami, je danes pred nami z naskokom – za kar 16 mest.

Bistvenega pomena za večanje konkurenčnosti je prav produktivnost, ki je za Slovenijo velik izziv. Mednarodni podatki kažejo, da smo na tem področju kar za 20 odstotkov pod evropskim povprečjem. Po podatkih Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) iz leta 2016 Nemec v delovni uri ustvari 66 dolarjev bruto domačega proizvoda, povprečen Slovenec pa z 41,5 dolarja le dobrih 60 odstotkov tega rezultata. Produktivnost se tako neposredno navezuje na človeški kapital. Kako slednjega razvijamo, je lahko za dolgoročni uspeh države pomembnejše kot praktično kateri koli drug dejavnik, ugotavlja WEF.

V nadaljevanju Združenje Manager predstavlja zbir ugotovitev raziskav, ki razgrinjajo dvojnost: v Sloveniji imamo v razpoložljivem človeškem kapitalu izjemno podlago za rast in razvoj, a hkrati napredek in dvig konkurenčnosti zavirajo strukturni in kulturni dejavniki, med njimi izstopa predvsem pomanjkljiva sposobnost sodelovanja.

Kaj kažejo raziskave?

V razvoju človeškega kapitala smo v svetovni špici. WEF z globalnim indeksom človeškega kapitala (Global Human Capital Index) meri štiri dimenzije človeškega kapitala: kapaciteto, uporabo, razvoj in *know-how*. Človeški kapital je v povprečju razvit 62-odstotno, 25 držav pa je razvilo 70 odstotkov človeškega kapitala ali več. S skupnim indeksom 73,3 se Slovenija uvršča na visoko 9. mesto od 130 sodelujočih držav in na 1. mesto v regiji. Nadpovprečno se je država odrezala v treh kriterijih: kapaciteti, razvoju in *know-how-u* človeškega kapitala, ter povprečno v njegovi uporabi.

Slovenija ima za rast in razvoj visoko razpoložljivost človeškega kapitala. Delež odraslih s terciarno izobrazbo presega povprečje EU, višja od povprečja EU je vključenost odraslih v vseživljenjsko izobraževanje, večji je tudi delež diplomantov naravoslovja in tehnike, navaja UMAR.

Pri upravljanju človeškega kapitala se srečujemo s strukturnimi izzivi. Delež terciarno izobraženih ljudi v zasebnem sektorju je nizek, hkrati so visoko izobraženi ljudje premalo usposobljeni za uspešno delovanje v digitalni družbi. Raziskava spretnosti odraslih PIAAC (2012, 2015) razkriva, da smo po matematičnih, besedilnih in digitalnih spretnostih delovno aktivnih prebivalcev Slovenci na repu Evrope: za nami so le še Španija, Grčija in Italija.

Po konkurenčnosti smo v nezavidljivem povprečju. Države nas prehitujejo po levi in desni. Slovenija se nahaja na 48. mestu od 137 na lestvici merjenja globalnega indeksa konkurenčnosti (Global Competitiveness Index) v družbi s Kostariko, Bahrainom in Mauritiusom pred nami ter Bolgarijo in Panamo takoj za nami. Na lestvici konkurenčnosti Mednarodnega inštituta za razvoj menedžmenta (IMD) je Slovenija napredovala za 6 mest, na 37. mesto med 63 državami, predvsem zaradi pozitivnega premika domačega gospodarstva in povečanja javnega proračuna. Pri obeh meritvah še vedno najnižje ocene prinašajo, med drugim, usposobljenost vlade, davčna ureditev, pravni red, toga delovnopravna zakonodaja.

Črna pika za nesodelovanje. Raziskava globalnega indeksa konkurenčnosti talentov (Global Talent Competitiveness Index GTCI), ki jo bo septembra v Sloveniji predstavil akademski direktor projekta dr. Paul Evans kaže, da se Slovenija po uspešnosti ustvarjanja, privabljanja in zadržanja talentov uvršča na 28. mesto od 119 držav, pri pridobivanju nadarjenih kadrov iz tujine, pa zasedamo šele 96. mesto. Tudi ožje znotraj podjetij, ostaja Slovenija še vedno precej hierarhična. Slovenska podjetja sicer dobro skrbijo za osebnostne pravice zaposlenih (12. mesto), slabše pa so se odrezala pri prenosu avtoritete (57. mesto) in sodelovanju tako znotraj samih podjetij (45. mesto) kot z drugimi podjetji (77. mesto). Velika črna pika Sloveniji pa je pomanjkanje dobrega odnosa oziroma sodelovanja ekosistemov, tj. države in gospodarstva, kjer spadamo med najslabših 10 držav.

Ne glede na to, kakšna bo sestava vlade, si v Združenju Manager želimo, da bo gospodarska politika spodbujevalno delovala na gospodarsko rast, in pri tem ne bo zanemarila vloge in pomena človeškega kapitala.

V imenu Združenja Manager, izvršna direktorica Saša Mrak.

Za dodatne informacije in/ali komentar smo na razpolago:

E: komunikacije@zdruzenje-manager.si; 041 213 451 – Matjaž Kljajić; 041 852 670 – Tjaša Pele.